

V Praze dne 24. září 1968

I n f o r m a c e

ZÚ a diplomaté

Politicko-ekonomické oddělení AVV má i nadále zájem o poznatky z čs. tisku. Velký zájem byl o úvodník krajského časopisu Nová Svoboda, v němž se vysvětlovaly důvody, proč byla redakce obsazena cizími vojsky. Dále byl mimořádný zájem o to, zda v čs. tisku bude zveřejněna protestní nota, kterou odeslala čs. vláda pěti státům Varšavské smlouvy. Také všechny články o projevech s. SMRKOVSKEHO jsou překládány.

(I. odbor, 20.9.1968)

Dne 14.9.1968 se spolupracovník sešel s II. tajemníkem AVV BLACKEM. Větší část rozhovoru byla zaměřena na poslední události. BLACK sám byl obsazením ČSSR zdrcen a překvapen, tak jako řada jeho kolegů na velvyslanectví.

Spolupracovník položil BLACKOVI otázku, proč USA a speciálně JOHNSON neučinili nic, aby této situaci zabránili, zvláště když byl o obsazení ČSSR předem informován DOBRININEM. BLACK ujišťoval, že jejich velvyslanec ani ostatní pracovníci nic předem nevěděli a podle jejich informací nebyl informován ani státní department. V této souvislosti BLACK vyjádřil pochybnost o tom, že byl JOHNSON předem informován, protože by jistě byl okamžitě informován i RUSK. BLACK dále sdělil, že podle jejich informací je možný větší odchod sovětských vojáků do 28.10.1968.

Dále hovořil o některých posledních projevech našich stranických a státních představitelů. Vyjádřil obdiv soudruhu Svobodovi a Dubčekovi. Zajímal se o to, kdo je s. PELNÁŘ,

78

zda je progresivní nebo konzervativní. BLACK se stále dotazoval jak je to s odstoupením s. HÁJKA.

(1.odbor, 17.9.1968)

Činnost ilegálních organizací

V rozhovoru s bývalou spolupracovnicí ing. Stanislav MATAS z Prahy, pracovník Výzkumného ústavu biochemie a člen nepovolené organizace KAN prohlásil, že KAN nezanikl, ale dále vyvíjí činnost. O jakou činnost se jedná, blíže neuvedl. Poznatky jsou prověřovány.

(13.odbor, 23.9.1968)

Agenturné je zjišťováno, že v Klatovech nadále dochází ke vzájemným stykům mezi členy K-231. Jeden ze členů K-231 spolupracovníkovi prohlásil, že nemá obavy ze zatčení, neboť všechny přihlášky již odeslali do Prahy na Ústředí. Činnost bývalých členů K-231 je nadále sledována.

(KS-SNB Plzeň, 18.9.1968)

Členka K-231 HORÁKOVÁ-ZÁLESKÁ z Pardubic uvedla, že členové se prý obávají vykonávat jakoukoli činnost bez rozhodnutí ústředí, se kterým ale spojení nemají. Velmi litovala, že přihlášky do K-231 nebyly špodávány dříve. Nyní těmto lidem nebudou vráceny majetky, o které jim nejvíce jde.

Hermína ČÍŽKOVÁ, členka výboru K-231 z Pardubic potvrdila, že odbočka nemá další pokyny z Prahy, neboť většina ústředí K-231 má být v Rakousku, včetně profesora WIGRINA. Řekla, že bez pokynů se členové bojí vyvíjet jakoukoli činnost, aby nebyli pozatýkáni NKVD. Vyjádřila přesvědčení, že jde jen o dočasnou situaci a jakmile odejdou cizí vojska z území ČSSR, bude K-231 ve své činnosti pokračovat. ČÍŽKOVÁ věří, že i v případě, když vedení K-231 zůstane v zahraničí, budou jiní vedoucí řídit činnost K-231, i ze strany práce v ilegalitě. Jejich činnost je nadále sledována.

(KS-SNB Hr.Králové, 23.9.1968)

79

V dubnu 1968 emigroval z hromadného turistického zájezdu do Francie čs. státní příslušník Karel PROČEK, nar. 1933 z Krahý, v roce 1952 trestaný za pokus o ilegální opuštění republiky.

V současné době byl získán poznatek, že Karel PROČEK při výslechu na pařížské policii uvedl, že byl v ČSSR členem ilegální sítě, která měla pracovat pro západní státy.

Příslušná opatření provádí KS-SMB Praha.

(10. odbor, 23.9.1968)

Letáky a anonymní dopisy

Podle hlášení z jednotlivých krajů je i nadále zaznamenáván zvýšený výskyt protistátních tiskovin. V uplynulém dnu se opětovně vyskytly letáky vyzývající ke stávce ve stranické práci a letáky nalepsené "Zpráva z tiskové konference s předsedou vlády ing. ČERNÍKEM". V obsahu dalších letáků anonymních dopisů jsou hrubě uráženi a napadáni představitelé čs. státu a KSČ. Je jim vyhrožováno fyzickou likvidací. Soudruzi DUBČEK a SMRKOVSÍK jsou označováni za zrádce. Členové LM jsou vyzýváni k odevzdání zbraní "spolehlivým" občanům. Jsou také hrubě uráženi představitelé Varšavské smlouvy a SSSR. Do Kablo-Hostivař byl v těchto dnech doručen leták, vyzývající zaměstnance aby stříleli komunistické funkcionáře, členy ÚV-KSČ a všechny komunisty, které znají i ve svém okolí. Za tím účelem se mají zmocnit zbraní Lidových milicí a střílet i vojáky spojeneckých armád. Po rozpoutání boje prý přijdou na pomoc vojska západních států. Leták je nalepsán "Bratři" a podepsán "Protikomunistický výbor Blanská v Čechách".

Po pisatelích se pátrá.

(Analytický odbor, 24.9.1968)

80

Všeobecné zprávy

Dne 21.9.1968 uráželi v Olomouci sovětskou vojenskou hlídku František PFAF nar. 1938 a Jan KARTYŠ nar. 1940, oba dělníci z Olomouce. PFAF nazval sovětské vojáky okupanty a jednoho udeřil do obličeje.

Byli zadrženi příslušníky VB, kteří zjistili, že byli v podnapilém stavu. Jde o kriminálně zavedové osoby.

Případ šetří OO-VB Olomouc.

(Centr, 24.9.1968)

Dne 20.9.1968 oznámil na OO-VB Břeclav pplk. sovětské armády, že v uplynulé noci bylo stříleno z pistole na jejich strážného v prostoru Břeclav - letiště. Neznámý pachatel údajně střílel z jedoucího vozu. Sovětský důstojník žádal provést opatření, aby se podobný incident neopakoval.

Pachatel zjištěn nebyl a OO-VB spolu s OV-KSČ a ONV provedí opatření, aby se nikdo z čs. občanů nepřibližoval do blízkosti strážného prostoru.

Případ šetří OO-VB Břeclav.

(KS-SNB Erno, 21.9.1968)

Ve Vyškově na Moravě probíhá v současné době jednání o znovuvybudování pomníku T.G.M. před budovou ONV. Instalaci pomníku podporuje Dům osvěty ve Vyškově.

Velitelství sovětských vojsk ve Vyškově předalo vedení ONV, OV-KSČ a MěNV protest proti postavení pomníku, protože to považuje za provokační akt. V závěru protestu se uvádí, že velitelství sovětských vojsk v případě postavení pomníku má právo vrátit se s vojskem do města. Situaci řeší ONV, MěNV a OV-KSČ ve Vyškově.

(KS-SNB Brno, 21.9.1968)

Dne 19.9.1968 odcizili v Karviné neznámí pachatelé z řada příslušníků sovětské armády 3 samopaly. Příslušníci sovětské armády upozornili orgány VB, že nebudou-li samopaly nale-

89

zeny do 7.00 hodin dne 20.9.1968, že zavedou v místě revoluční pořádek s použitím tanků.

Zbraně se nepodařilo zatím nalézt.

Téhož dne došlo v restauracích v Sarvině "U černého lesa" a "Jelen" k rozepři mezi hosty a příslušníky sovětské armády, kteří vyhrožovali použitím zbraní. Zásahem orgánů VB byly rozepře zlikvidovány.

(KS-SNB Ostrava, 23.9.1968)

Na okrese Děčín se vyskytly v těchto dnech některé urážlivé nápisy zaměřené proti sovětské armádě. Došlo zde také k incidentu. Mladistvý Emil ABADI, nar. 1952, z nerozváznosti rozbil kamenem sklo vykladní skříně místnosti, v níž se nachází vojenské velitelství sovětské posádky.

Šetření provádí VB.

(S-SNB Ústí n.L., 21.9.1968)

KS SNE Praha zahájila dne 20.9.1968 vyšetřování s Jiřím SCHNEIBERGEM, nar. 1926, amnestantem, bytem Nerstovice, okr. Mělník, podle § 109 tr. zákona. Jmenovaný byl se svou manželkou a nevlastní dcerou Ivanou zadržen dne 27.8.1968 v prostoru Poštorné na rakouských hranicích při pokusu o ilegální odchod do Rakouska.

SCHNEIBERG žádal po dva roky o výjezd do NSR k návštěvě uprchlíka NOVÁKA, se kterým pečal trestnou činností teroru. Oba provedli v roce 1949 výbuch na sekretariátě KSČ v Nerstovicích, při kterém ohrozili na životě okresní funkcionáře KSČ. Vzhledem k tomu, že SCHNEIBERG byl propuštěn z výkonu trestu s podmínkou, které dosud neskončila, nebyla mu cesta do zahraničí povolena.

O výsledku vyšetřování bude podána zpráva.

(S.odbor, 23.9.1968)

Dne 6.9.1968 žádal o přijetí do zaměstnání v OSP Břeclav Pavel HOŠEK, nar. 1943, bytem Široký Brod, okr. Šumperk.

SL

Při rozhovoru s ředitelem závodu a předsedou ZO-KSČ vyšlo najevo, že ROČEK se musí ukryvat proto, že vozidlem zranil sovětského vojáka. ROČEK se měl vyjádřit, že nemůže jet do svého bydliště Širokého Brodu, že mu zde hrozí zatčení sovětskými orgány.

Posledky prověřuje 3-StB Ostrava. Podle výsledku šetření budou provedena další opatření.

(KS-SNB Brno, 21.9.1968)

V akci MASARYK (jak bylo již ve svodce uvedeno), byl dne 10.9.1968 po získání dokumentů o trestné činnosti vzat do vazby podle § 98, 103 a 174 tr. zákona Vítězslav KADLČÁK, nar. 1915, několikrát trestaný podvodník, který rozšiřoval nepravdivé údaje o smrti Jana MASARYKA.

Ve dnech 18. a 19.9.1968 byl proveden výslech svědka, redaktora Svobodného slova Pavla KRÁSY, nar. 1930, který potvrdil trestnou činnost KADLČÁKA.

Podle požadavků odboru Generální prokuratury jsou získávány další dokumenty o trestné činnosti KADLČÁKA.

(8. odbor, 23.9.1968)

Spolupracovník získal informaci od VĚRTEČKY, zaměstnance Ústředí uměleckých řemesel v Praze a jistého Zdeňka, učně uměleckých řemesel, že na den 28. října 1968, připravují studenti protestní manifestaci. Důvodem má být údajně připravované odvolání s. DUBČEKA z funkce prvotně tajemníka ÚV KSČ a jeho nahrazení s. MUSÁKEM.

Signálu je věnována pozornost.

(9. odbor, 20.9.1968)

Dne 3.9.1968 vycestoval do Rakouska ing. Jaroslav BERNÁŠEK, nar. 1929, ředitel Kovohtí Břidličná, jeho manželka Helena, nar. 1935, sovětská státní příslušnice a syn Michal, nar. 1956. Jako důvod na žádosti k cestě uvedl služební cestu k firmě Petr Stoll, Vídeň 3.

13

V závodě bylo zjištěno, že jmenovaný o své cestě do Rakouska nikomu neřekl. Je důvodné podezření, že jmenovaný cesty zneužil k opuštění republiky.

Ing. BERNÁŠEK byl nositelem státního tajemství, znal veškeré požadavky na zbrojní výrobu v oboru hliníkových slitin, rozpočtový plán závodu, zásoby materiálu ve státních rezervách, požadavky na poslední vývoj pro vojenskou dodávku apod.

Jsou čina činná patřičná opatření.

(10. odbor, 23.9.1968)

Bylo zjištěno, že filmový režisér Miroslav ONDRÁČEK z Prahy, který emigroval i s rodinou se zdržuje ve Vídni. ONDRÁČEK odcizil ne Barandově film o obsazení ČSSR vojsky Varšavské smlouvy a vyvezl ho do Rakouska. Tento film prodal vídeňské televizi a snaží se ho prodat i do Kanady. Rakouská televize bude 24.9.1968 vysílat záběry z obsazení Prahy sovětskou armádou pod titulkem "HORIZONTY". Komentář připravil ONDRÁČEK. Přes vízového cizince poslal ONDRÁČEK své příbuzné V. RAUSOVÉ z Prahy 4 dopis, v němž jí vyzývá, aby si z jeho bytu odnesla vše, co se dá. V dopise matce sděluje, že se rozhodl emigrovat, neboť měl strach ze zatčení.

(KS-SNB Brno, 22.9.1968)

Dne 20.9.1968 ve 22,40 hod. došlo na ÚPK Hatě k pokusu o násilný přejezd do Rakouska, nákl. vozem SPZ JI 13 16, zn. Praga 5t. Vůz odcizili čs. občané Jiří PAZOUREK nar. 1940, dělník n.p. Armabeton Praha, Josef TEBL, nar. 1950, dělník, bytem Telč a Zdeněk STEIDL, nar. 1948, dělník, bytem Telč. Jmenovaní projeli vozem colniště a narazili na závoru na st. hranici. Jeden z nich zůstal ve voze a další dva se pokusili přeběhnout do Rakouska. Byli však zadrženi. Přivolaný lékař zjistil u všech vážná zranění a proto byli převezeni do nemocnice.

(KS-SNB Brno, 21.9.1968)

84

Dne 23.9.1968 bylo zadrženo při pokusu o útěk 13 čs. občanů. Z toho do Rakouska 6 a 5 do NDR.

(Centr, 24.9.1968)

Náčelník anal. odd. II. správy HS-StB

coll. M. M. 24.9.68

M. K.
mjr. Václav LEHÁK

archiv bezpečnostních složek